

«En diabetesfri aften»

Diabetes 2-pasienters nettverksforhandlinger om mat

NK LMH'S FORSKERKONFERANSE
30. OKTOBER 2014
INGRID RUUD KNUTSEN, POST DOC, UIO

Nettverksperspektiv

- Betydning av sosialt nettverk for å mestre diabetes type 2
- Helhetlig perspektiv på mestring: -mestring påvirkes av helsepersonell, av familie, av venner, av kolleger, deltagelse i lokale grupper og organisasjoner, av kjæledyr osv.
- Sosiale helseforskjeller

Metode

- Kvalitative, biografiske intervjuer 25 fra 5 ulike europeiske land
- Bulgaria, Hellas, Norge, Spania og Storbritannia
- Voksne med DM2, vanskeligstilte grupper
- Rekruttering via fastleger, poliklinikker ved sykehus, diabetessykepleiere
- Felles intervjuguide
- Fokus på livet før og livet nå, endringer, erfaringer, nettverk, støtte og utfordringer
- Lydopptak, transkribering, «lokalt» språk

Analytisk fokus, og utvikling av et engelsk tekst-materiale

- Case studies fra alle deltagere –på engelsk
- Gode sitater som belyser tematikk –oversatt

Analytisk fokus

–hvordan snakket deltagerne om å endre kosthold, hvordan endringer påvirket hverdagen, hvordan ble kosthold påvirket av nettverksforbindelser som familie, venner, kolleger. Betydning av økonomiske, moralske, kulturelle og sosiale forhold når det gjaldt diabetes kosthold.

Analyse

Å forhandle om mat i nettverk
ulike nivåer

- mikro-nivå –nærmeste familie
- meso-nivå – storfamilie, venner, fastlege
- makro-nivå - i forhold til normer og kultur

Støtte i familien

«Støtte i familien er tingen. Alle over samme lest, vi spiser det samme. Spiser man for eksempel paella til lunsj, bruker vi mer grønnsaker og mindre ris. Eller når det er suppe, mer gulrøtter enn poteter.»

Spania, mann, 67, gift, pensjonist

Familien passer på

«Mannen min protesterer om jeg spiser for mye eller mat med mye stivelse. Moren min kjefter alltid på meg, uten at det hjelper, hun går meg på nervene. Så fort hun ser meg spise bare ørlite grann søtt begynner hun å klage. Og døtrene mine er ikke bedre. De gir beskjed når de synes jeg spiser for mye. Alle passer på hva jeg spiser!»

Hellas, kvinne, 49, gift, i arbeid

Ensomt å spise annerledes

«Familien min spiser poteter og bønner, men jeg spiser kylling, slik dietten sier. Innimellom tenker jeg at det beste hadde vært å kutte ut, og begynne å leve som en vanlig familie til jeg får det til. Men familien er der, og hvis de ikke forstår er det vanskelig.

Diabetespasienten er ensom når det gjelder mat. Alle andre spiser samme rett og han eller hun spiser noe annet. Det er upraktisk. Hele familien må ta hensyn til den som er syk.»

Bulgaria, mann 60, gift, jobber deltid

Ikke drikke som de andre

«Når jeg er ute med venner og en av dem sier: La oss ta en øl, så sier jeg at jeg foretrekker et glass vin fordi jeg ikke liker øl. Men bevars, jeg liker øl, selvfølgelig. Dette er den måten jeg håndterer det på skjønner du.»

Spania, mann, 67, gift, pensjonist

En diabetesfri aften

Ikke spesialkost:

Ingen har vondt av å leve på diabetes kost! Jeg har nok kanskje ikke alltid vært så flink som jeg burde. Jeg synes det kan være en del styr, og så har vi en stående vits i selskaper: 'I dag har jeg en diabetesfri kveld!' ... Jeg ønsker ikke at andre skal lage spesiell mat til meg når jeg kommer på besøk. Jeg kan plukke ut det som passer for meg fra det de har laget. Og så er det jo mulig at jeg har en diabetesfri kveld, og da vil jeg jo virkelig kose meg med et godt måltid.

(Norge, mann, 65, gift i arbeid)

Økonomi

Fattigdom:

Uten hjelp fra barna mine hadde jeg ikke klart å følge opp dette. Pensjonen min er på 140 leva (ca 585 NOK) det er ikke nok til å følge opp dietten og kjøpe medisiner.

(Bulgaria, kvinne, 78, gift, pensjonist)

Kjønnsroller

Kona passer på at jeg ikke spiser mer enn to egg i uken. Hun sier også: ikke spis for mye brød, osv.

(Spania, mann, 83, gift, pensjonist)

Sosiale møterom

Pub' en

Generelt drikker jeg ikke så mye, jeg bare føler det sånn. Men jeg kan drikke to halvlitere på pub' en, hvis det er lunsj-tid. Jeg kan ta meg et glass vin eller to på kvelden også, -det er vanskelig å forklare det med å gå på pub' en, men det roer ned pulsen min.

(UK, mann, 72, gift, pensjonist)

Normer

Skam

“Jeg synes det er tungt, og føler at det treffer meg når jeg leser om .. du vet, det at det er en livsstilssykdom. Du får det fordi du har levd som du har gjort. Sånn føler jeg det i alle fall. Det er ikke så morsomt å fortelle at du har diabetes og forestille deg hva folk tenker om deg. Som at jeg har levd et dårlig liv og ikke passet på meg selv. Lav moral, eller, ja jeg er ikke sikker...”

Norge, kvinne, 46, skilt og alenemor, ufør

Refleksjoner

- Vanskeligstilte og utsatte grupper
- Forhandlinger i nettverkene
- Hvem er nettverket